

Alle
DE GODE GAMLE EVENTYR KOMMER NU

genfortalt for
de små,
med et væld af
billeder i

EVENTYR SERIEN

- 1 DEN GRIMME ÆLLING
- 2 FAGERLIL OG UHYRET
- 3 ROTTEFÆNGEREN FRA
HAMELN
- 4 RUMLESKAFT
- 5 DEN BESTØVLEDE KAT
- 6 GULDGASEN
- 7 SVINEDRENGEN
- 8 RAPUNZEL
- 9 DE DANSENDE
PRINCESSER
- 10 SNEHVIDE OG DE SYV
DVÆRGE
- 11 KONG MIDAS
- 12 RØDHÆTTE

For de store:

ILLUSTREREDE KLASSIKERE

Verdens bedste bøger genfortalt i
billeder og tekst.

Pris 150 kr.

Pris

1 kr.

Fås i kiosker
og hos bladhandlere.

Udgivet af Forlaget Illustrerede Klassikere ved Stig Jensen, Nyhavn 53, Kbh. K., med tilladelse af Classics International Corp. og i forståelse med Gilberton Co. Inc., New York N. Y. Redaktør: Stig Jensen.
Trykt af AB Ahfeldt & Frank, Halsingborg, Sverige

Illustrerede
KLASSIKERE

*De bedste fortællinger af
verdens største forfattere*

NR.
36

KR.
150

Vejen til OREGON

FRANCIS PARKMAN

”Parkmans arbejder er fiktion, ikke historieskrivning ... Parkman var en løgner.” Disse ord stammer fra den amerikanske historiker Francis Jennings (1918-2000), som i 1963 publicerede artiklen *Francis Parkman Versus His Sources* i *Pennsylvania Magazine of History and Biography*. Dermed indledte han en grundlæggende revurdering af Francis Parkman.

Dennes bøger om den tidlige amerikanske historie havde da igennem de sidste hundrede år stået som en af søjlerne indenfor historiefaget i USA - ikke mindst, når det gjaldt amerikansk selvforståelse.

BAGGRUND

Francis Parkman blev født 16. september 1823 i Boston, Massachusetts. Faderen var en betydningsfuld præst, og familien var så tilpas velhavende, at Francis i en voksen alder kunne koncentrere sig om sine historiestudier uden at skulle tænke på indtægtsgivende arbejde.

Francis var den ældste af seks søskende, og helt fra barnsben var han svagelig og meget syg. Derfor boede han i flere år hos bedsteforældrene på deres gård få kilometer udenfor Boston.

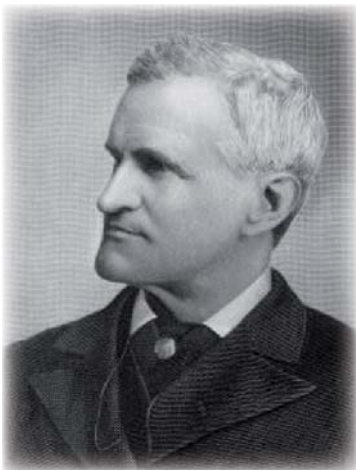
Fra fjortenårsalderen begyndte han at vise interesse for forfattervirksomhed og allerede som sekstenårig begyndte han at studere ved Harvard University.

Mens han gik på Harvard satte Francis Parkman sig for at skrive historien om konflikten mellem Frankrig og England på amerikansk jord - en konflikt, han betragtede som et opgør mellem to civilisationer, Frankrig mod England, katolicisme mod protestantisme, centralstyring mod frihed.

Efter afgangseksamen fra Harvard drog Francis Parkman i 1846 på en

Disse mennesker er vilde

af Haakon W. Isachsen
bearbejdet til dansk af
Anders Hjorth-Jørgensen

Francis Parkman (1823-93)

lang rejse langs The Oregon Trail - vogntogenes rute fra Missouri til Oregon ved Stillehavskysten.

De første ekspeditioner langs denne rute havde kæmpet sig frem i 1841 og 1842, og i 1845 satte det første vogntog med 5000 nybyggere kurs mod Californien og Oregon.

Parkman havde sat sig for at udforske amerikans vestlige egne og den oprindelige befolknings kultur. Han havde under sit ophold hos bedsteforældrene lært at færdes i vildmarken og havde udviklet sig til en bedre jæger og rytter end de fleste. Disse evner kom ham til gode, da han i flere uger boede hos Oglala siouxerne.

THE OREGON TRAIL

Turen blev mere anstrengende, end den svagelige Parkman havde forudset. Da han vendte tilbage til Boston svigtede fysikken ham, så i stedet for igen at kaste sig ud i vildmarklivets

strabadser, slog han sig ned i Vermont, hvor han skrev sin første bog, *The California and Oregon Trail*, baseret på notater fra rejsen mod vest og opholdet hos indianerne. Bogen, som senere ændrede titel til *The Oregon Trail*, udkom i 1849.

Titlen er noget misvisende, for Parkman krydsede aldrig de ørkenstrækninger og den bjergkæde, der lå som forhindringer på ruten til Oregon og Californien. Han holdt sig på det flade land langs Rocky Mountains.

I bogen brød Parkman med tidligere, romantiske skildringer af ”ædle vildmænd”. Han beskrev i stedet indianerne som en primitiv race, tiden var løbet fra. Han mente, at erobringen af deres områder og forvisningen af dem repræsenterede fremskridtet - det civiliserede menneskes triumf over vildmanden.

Francis Parkman påbegyndte arbejdet med en ny, historisk bog, *The History of the Conspiracy of Pontiac* (CI-154). Da var han så svagelig, at han måtte konstruere et redskab, der kunne støtte hånden, så han kunne skrive læseligt, selvom han ikke kunne se, hvad han skrev. Hans øjne tålte ikke lys, så han arbejdede i et mørklagt værelse. Bøger, dokumenter og andet kildemateriale blev læst op for ham, og efter en halv times arbejde var han så træt, at han måtte hvile sig. Igennem lang tid skrev han derfor kun 5-10 linier om dagen.

Efter en rejse til Paris i 1858, hvor han fik medicinsk behandling, var Parkman i flere år ude af stand til at fortsætte sine historiske studier. I stedet begyndte han at studere botanik og blev en anderkendt fagmand også indenfor dette område. I 1866 udgav han bogen *The Book of Roses*, 1871-72 var han professor i botanik ved sit gamle universitet og 1875-78 præsident for Massachusetts Horticultural Society.

Albert Bierstadts maleri
The Oregon Trail fra 1867.

Parkman var også aktiv som skribent i samtidens tidsskrifter. Mens han arbejdede på bogen *Montecalm and Wolf* (1884), skrev han bl.a. flere artikler til *North American Review*, hvor han argumenterede heftigt imod stemmeret til kvinder og almindelig stemmeret til mænd. Han mente det sted mod naturens love og historien. Han skrev også om slaveriet, som han principielt ikke var modstander af. Han mente, den historiske udvikling gjorde slaveri uhensigtsmæssigt, og at kun magtanvendelse ville forhindre eller udsætte slaveriets afskaffelse.

Francis Parkmans sidste bog blev udgivet i 1892. Han døde den 18. november 1893 i Jamaica Plain ikke langt fra fødebyen Boston.

HISTORIKEREN

Med *The History of the Conspiracy of Pontiac* (1851) indledte Parkman sin karriere som historisk forfatter. Bogen handler om indianeroprøret i

1763 mod det britiske herredømme på østkysten af det nuværende USA. Parkman arbejdede i bogen ihærdigt med at få de historiske begivenheder til at passe med hans tese om, at oprøret var resultatet af en enkelt leders konspiration og intriger, men bogen blev godt modtaget.

Parkmans hovedværk, *France and England in North America*, arbejdede han på i næsten tredive år. Værket, som beskriver Nordamerikas historie frem til starten af uafhængighedskrigen, kom til at bestå af 7 bind.

Parkman beskriver her ikke udviklingen af en ny, unik nation. Han beskriver en kulturkonflikt, hvor USA udvikler sig i forlængelse af den engelske kultur og styreform. En konflikt, hvor den angelsaksiske kultur og den protestantiske tro viser sig fransk kultur, katolicisme og indianerkultur overlegen.

I og med Parkmans værk går frem til omkring 1770, undgår han at forhol-

de sig til den amerikanske uafhængighedskrig. Et tema, som ville være problematisk i forhold til Parkmans kulturforståelse og den ramme, han havde sat for værket. En "intern" konflikt mellem angelsaksiske protestanter i New England og England stemte ikke med Parkmans model.

Han ønskede at nå et bredt publikum med sine historiske skrifter og lagde meget arbejde i udformningen af historien som engagerende fortælling. Flere af værkets første bind blev revideret af Parkman samtidig med arbejdet med de nye.

PARKMANS BETYDNING

Samtiden udråbte Parkman til USAs største historiker. Hans bøger blev kaldt mesterværker, og han blev rost til skyerne for sin syntese af litterær skrivekunst og forbilledlig historisk forskning.

Senere forskning har vist, at hans brug af fakta er noget selektiv og

hans tolkninger af disse fastlåst og samtidsdefinerede. I dag ser man tydeligt, hvordan hans kulturelle og politiske holdninger var styrende for hans fremstilling af historien.

Parkmans syn på USA som resultat af en kulturel og politisk konflikt med rødder i "den gamle verden" - en konflikt mellem fransk, spansk, engelsk og indiansk kultur, religion og civiliseringsgrad - er også relevant i dag. I alt, hvad han skrev, bar Parkman New Englands puritanske tradition - og dens forståelse af sig selv som civilisationens forpost - med sig. Det er let at se USAs valg af rolle i verdenssamfundet i dag og det selvbillede, denne rolle er baseret på, som en forlængelse af Parkmans fremstilling af nationens tidlige historie. Selvbilledet og definitionsgrundlaget for konflikterne er meget lig hinanden.

ORD ER MAGT

Francis Jenning gav sin første bog titlen *The Invasion of America* (1975). Dermed tilkendegav han, at USA ikke havde opdagelsen af nyt land som startpunkt, men invasionen af et gammelt land med etablerede civilisationer.

George Catlin's "Indian Hunting Buffalo" - hånd-koloreret litografi fra hans North American Indian Portfolio, 1844.

George Catlin (1796-18) rejste i området mellem Mississippi og Rocky Mountains i 1830'erne. Resultatet blev en omfattende produktion af malerier og tegninger, der portrætterede indianerne og deres kultur. For som han selv udtrykte om dem: "The finest models in all Nature, unmasked and moving in all their grace and beauty."

Han og andre nyere historikere har som udgangspunkt, at erobringen af Nordamerika og de samtidige (og senere) beskrivelser af denne er to sider af samme sag. Forståelsen bag de historiske beskrivelser, ligger også til grund for de historiske handlinger. Begreberne og ordene, som benyttes om en erobring, er nødvendige forudsætninger for en sådan. Begge er i sig selv undertrykkende.

Jennings kritik af Francis Parkmans historieskrivning er dermed også en kritik af de begivenheder, Parkman beskriver (eller ikke beskriver).

Parkman er i sit virke som historieskriver en del af forudsætningen for historien. Hans kulturelle og politiske forståelse er tilsvarende den, der ligger til grund for den hvide races ekspansion. Erobringen af Nordamerika og fordrivelsen af indianer-

ne blev defineret og beskrevet som et civilisationens korstog mod tilbagestående, hedenske vildmænd.

På næsten absurd vis nærmer Parkman og Jennings sig hinanden på et punkt: i troen på, at den verbale fremstilling og definition af begivenhederne har betydning. At hvordan vi ser på det, der sker, påvirker det, som sker. Mens Jennings så den hvide erobreren som en voldsmand, så Parkman ham som en helt og beskrev ham som sådan. I begge tilfælde tabte indianerne!

Haakon W. Isachsen er norsk forlagsredaktør, uddannet lærer og har studeret børnelitteratur ved Barnevernssakademiet i Oslo. Han har skrevet om tegneserier i flere bøger og anmeldt børnebøger.

Den engelske originaltekst til The Oregon Trail kan læses her: <http://gutenberg.org/files/1015/1015.txt>

I USA blev *The Oregon Trail* udgivet i tilsammen 11 oplag. Førsteudgaven havde tegnet forside af Henry C. Kiefer, som også var ophavsmand til tegneserien. Den udkom i 3 oplag. I 1956 udkom ny udgave med malet forside af anonym kunstner. Denne udgave, som også rummede Kiefers tegneserie, udkom i 8 oplag.

Henry C. Kiefer

- se biografi bog 2 side 131.

John O'Rourke findes der ikke mange oplysninger om, bortset fra, at han arbejdede som manuskriptforfatter for Gilberton 1948-51. Han er ikke registreret som tegneserieforfatter andetsteds, ligesom han

heller ikke har haft tilknytning til de kendte tegneseriestudios. Som manuskriptforfatter udførte han et hæderligt arbejde uden på nogen måde at udmærke sig. Man bemærker dog en stedvis svag personka-

Herunder: Den første amerikanske udgave med forside tegnet af H.C. Kiefer og den anden med malet forside.

Udgivet første gang

i USA som

Classics Illustrated #72 i juni 1950.

Udgivet på dansk som *Illustrerede Klassikere* nr. 36 i fire oplag - det første i 1957.

Desuden udgivet som *Stjerneklassiker* nr. 52.

Manus:

John O'Rourke

Tegninger:

Henry C. Kiefer

rakteristik i hans manuskripter. På positivsiden finder man hans tekstbearbejdning af Jane Porters blomstrende sprog i *The Scottish Chiefs* (Klankrigen i Skotland), som han omarbejdede til en velfungerende tegneserietekst.

John O'Rourke skrev manuskript til ti *Classics Illustrated*-titler: *Kidnapet* (CI-46), *The House of the Seven Gables* (CI-52), *The Man in the Iron Mask* (CI-54), *The Woman in White* (CI-61), *The Man Without a Country* (CI-63), *The Scottish Chiefs* (CI-67), *The Oregon Trail* (CI-72), *The Gold Bug and Other Stories* (CI-84), *The Sea Wolf* (CI-85) og *Men of Iron* (CI-88).

Herunder til venstre: En australske udgave og en italiensk. Til højre ses en tysk udgave og den danske Stjerneklassiker nr.52

Illustrated Library

af Anders Hjorth-Jørgensen

Fra oktober 1949 til februar 1952 var der på bagsiden af *Classics Illustrated* annoncer for Gilbertons An Illustrated Library - eller som de også blev kaldt, *The Giants*, pga. af sidetallet på omkring 260 sider. Hver af de tre hæfter, som blev udgivet, indeholdt genoptryk af ældre *Classics Illustrated*-titler.

Det var imidlertid ikke første gang, Gilberton forsøgte at slå ekstra mønt af klassiker-successen. Allerede i december 1942 forsøgte forlaget sig med *Classic Comics Gift Box "A"* - en kartonkassette, der indeholdt #1-5 som løse hæfter. Derefter fulg-

CLASSIC COMICS
FOR ALL YEAR 'ROUND GIFT-GIVING PLEASURE • FOR BIRTHDAYS • HOLIDAYS
FOR YOUNG AND OLD • GIVE CLASSICS COMICS • NOW AVAILABLE IN

GIFT BOXES

EACH GIFT BOX CONTAINS 5 GREAT ISSUES OF CLASSIC COMICS* EACH COLORFULLY DESIGNED TO MAKE AN IDEAL AND PERFECT EVERY-OCCASION GIFT

59¢

POSTPAID FOR EACH BOX IN U. S. AND POSSESSIONS 75¢ ELSEWHERE

*Every issue a complete adaptation of a great story by the world's immortal authors. Each page shock full of exciting-enthralling-entertaining adventures. Complete set of 5 CLASSIC COMICS totals over 300 pages and 1800 four color illustrations.

GET YOUR CHOICE OF ANY OF THE FOUR ASSORTMENTS "A", "B", "C" or "D" 59¢ EACH

GILBERTON COMPANY • 510 SIXTH AVE. • DEPT. 28 • NEW YORK 11, N. Y.

Bagside til *Classic Comics* #10, *Don Quixote* - oplag fra 1946.

Classic Comics Gift Box blev titlerne i *Giants* indbundet samlet - og uden de oprindelige forsider. Til hvert bind blev produceret nye for- og bagsider, som i collageform præsenterede indholdets 4 titler.

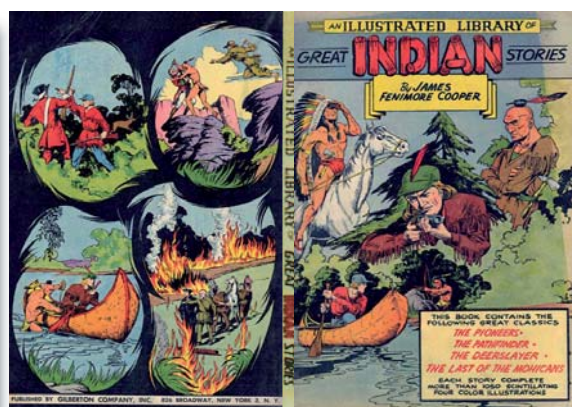
Det første, *Great Adventure Stories*, var tegnet af Henry C. Kiefer¹. Han stod også for omslaget til *Great Mystery Stories*, mens Alex A. Blum² fik ansvaret for omslaget til *Great Indian Stories*³.

Planlagt var yderligere to bind. *Great Romances* (*Jane Eyre*, *Wuthering Heights*, *Ivanhoe* og *The Woman In White*) og *Great Sea Stories* (*Moby Dick*, *Mysterious Island*, *Two Years Before the Mast* og *Kidnapped*), men selvom Blum også havde omslag klar til disse, udkom de aldrig.

Heller ikke *The Giants* fandt et publikum. Det har de imidlertid fundet i dag, hvor de handles til høje priser blandt samlere. Således var et pænt eksemplar af *Great Adventure Stories* ved indgangen til 2008 til salg på Internet-auktionen eBay for den nette sum af 1.392,28 \$ - svarende til 7.275 danske kroner!

te indtil 1945 *Box B*, *C* og *D*. Tilsammen indeholdt de #6-20 - dvs. 5 løse hæfter i hver box. Prisen var 59 cent, og det er formodentlig forklaringen på udgivelsens manglende succes. I løssalg kostede hvert hæfte kun 10 cent! I modsætning til *Clas-*

176

¹ se biografi bog 2 side 131 / ² se biografi bog 1 side 13 og bog 6 side 6 / ³ se nærmere om indholdet side 124